Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta (VNS 8/2025 vp) – Finnairin lausunto

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle 19.2.2026.

Finnair kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston energia- ja ilmastostrategiasta.

1) Tavoitteet ja poliittiset linjaukset

Finnair yhtyy selontekoon kirjattuihin moniin tavoitteisiin ja poliittisiin linjauksiin. Finnair pitää hyvänä lähtökohtana *kansainvälisen ilmastohyödyn eli hiilikädenjäljen kasvattamisen* asettamisen Suomen ilmastopolitiikan tavoitteeksi päästöjen vähentämisen ohella. Etusija tulisi strategian mukaan antaa toimille, jotka auttavat tuottamaan maailmalle uusia kilpailukykyisiä ratkaisuja. Keskiössä on selonteon mukaan mm. *vetytalouden ja siihen kyteytyvän uuden puhtaan teollisuuden mahdollisuuksien hyödyntäminen*, ml. teknisten nielujen investoinnit.

Selonteon strategisiin linjauksiin kuuluu Suomen nostaminen puhtaan energian edelläkävijäksi Euroopassa sekä Suomen investointiympäristön houkuttelevuuden vahvistaminen. *Vetytalous on keskeinen väline energiamurroksessa ja sitä tarvitaan erityisesti sektoreilla, joiden suora sähköistäminen ei ole mahdollista*. Lisäksi selonteossa luvataan huolehtia Suomen kilpailueduista luoda *uutta lisäarvoa tuottavaa kasvua* vetytalouden saralla etenkin biogeenistä hiilidioksidia ja puhdasta sähköä yhdessä hyödyntämällä. Suomessa on merkittäviä biogeenisen hiilidioksidin lähteitä, joiden käyttöönotto ja hyödyntäminen ovat keskiössä sekä päästöjen vähentämisessä ja osana kestävän talouskasvun luontia.

Vedystä tehdyillä sähköpolttoaineilla voi selonteon mukaan olla merkittävä rooli liikenteen päästöjen vähentämisessä. Finnair tukee vahvasti tavoitetta *10 %:n osuuteen EU:n puhtaan vedyn tuotannosta ja vähintään samaan osuuteen vedyn jatkojalosteiden osalta*. Selonteossa tähdätään nykyhetken lisäksi *vuoden 2035 jälkeiseen aikaan, jolloin hankkeiden koot kasvavat ja vedyn sekä sähköpolttoaineiden tuotanto, käyttö, siirto ja varastointi on kehittynyt* markkina-alueella. Tällöin Suomi tavoittelee merkittävää asemaa korkean arvon vetymarkkinoilla.

2) Konkreettiset toimet

Finnair tukee vahvasti vetytalouteen panostamista yhtenä Suomen talouden kasvutekijänä. Globaali polttoainemarkkinan uudelleenjako on kuitenkin jo käynnissä ja sen pelipaikkoja jaetaan nyt. Tästä syystä selonteon kirjaus Suomen aseman vahvistamisesta houkuttelevana sijoituspaikkana vetyä pidemmälle jalostaville hankkeille on varsin ajankohtainen. *Valitettavasti strategiasta on vaikea tunnistaa konkreettisia toimia mm. lentoliikenteen vetypohjaisten sähköpolttoaineiden (eSAF) kansallisen tuotannon edistämiseksi.*

Erillinen vetytalousstrategia ja lentoliikenteen tiekartta

Finnair pitää tärkeänä, että selonteon rinnalle laaditaan *kunnianhimoinen vetytalousstrategia ja siihen liittyvä lentoliikennettä koskeva tiekartta*, joka sisältäisi konkreettisia tavoitteita ja

toimia innovaatioiden tukemiseksi ja investointien houkuttelemiseksi Suomeen *vedyn jatkojalosteiden, kuten esim. eSAF:in kehittämiseksi ja tuottamiseksi*. Vetytalousstrategian laatimisessa tulisi hyödyntää Suomen Vetyklusterin julkaisemaa vetytalouden tiekarttaa, jossa vetytaloutta ja eSAF edelläkävijämarkkinaa tarkastellaan järjestelmätason kokonaisuutena tavoitteineen.

Tilanteessa, jossa tavoitellaan laaja-alaista muutosta ja uusien markkinoiden synnyttämistä, yleinen ja tehokas toimintamalli on *julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus* (Public Private partnership, PPP). PPP:lle olisi suuri tarve synteettisten polttoaineiden kaltaisten vetyjohdannaisten, markkinoiden ja arvoketjujen katalysoimiseen Suomessa. PPP:n tehtävänä voisi olla edellä kuvatun *vetytalousstrategian laatiminen*, tuotannon ja kysynnän edistäminen, arvoketjujen synnyttäminen, alueellinen yhteistyö, viennin edistäminen, rahoitus, tutkimus ja kehitys, riskien hallinta ja valtion tuki.

PPP:n yhtenä tehtävänä voisi olla myös toukokuussa 2021 LVM:n esityksestä hyväksytyn *lentoliikenteen kasvihuonepäästöjen vähentämistä koskevan periaatepäätöksen päivittämisen valmistelu*. Finnair pitää varsin valitettavana, ettei periaatepäätöstä ole päivitetty, jotta se olisi voitu ottaa huomioon selonteon valmistelussa. Selonteon valmistelun tukena hyödynnettiin 14 toimialalle päivitettyä vähähiilisyystiekarttaa.

Suomessa ei tällä hetkellä ole kokonaisvaltaisesti lentoliikenteen kehittämistä ja sen kilpailukykyä ja energiasiirtymää tukevaa lentoliikennepolitiikkaa eikä ole tunnistettavissa sitä toimeenpanevaa ja virkakunnan työtä ohjaavaa vähähiilistämisen tiekarttaa. Useassa EU-maassa kansallinen politiikka tai tiekartta on määrittelyssä, tai jo määritetty.

Selonteossa mainitaan muilla toimialoilla tehtyjen tiekarttojen osoittaneen, että päästövähennysten toteuttaminen edellyttää mahdollistavaa toiminta- ja sääntely-ympäristöä, TKI-panostuksia, investointeja, osaamisen kehittämistä ja julkisen vallan tukea. Finnair yhtyy näihin täysin myös uusiutuvien lentopolttoaineiden osalta.

Päästökauppa

Finnair yhtyy täysin selonteon toteamukseen, jonka mukaan *lisätoimia tarvitaan puhtaamman lentoliikenteen edistämiseksi ottaen huomioon EU-päästövähennystoimien kiristyminen sekä lentoliikenteen merkitys Suomen kilpailukyvylle, saavutettavuudelle ja huoltovarmuudelle.* Finnair pitää erittäin tervetulleena kirjausta nykyisten *rahoitusinstrumenttien soveltuvuuden ja riittävyyden arvioimisen käynnistämisestä* ja tarpeen mukaan esitetään *uusia tukitoimia*. Tavoitteena on toimialan kustannuksien vähentäminen sekä toimijoiden ja elinkeinoelämän kilpailukyvyn vahvistaminen.

Finnair kannustaa hallitusta pikaisesti tekemään päästökauppalain 45 §:n mukaisen päätöksen *lentoliikenteen päästökauppatulojen ohjaamisesta takaisin toimialalle* helpottamaan kiristyneen päästökaupan kustannustaakkaa ja edistämään uusiutuvan lentopolttoaineen käyttöä, esim. uusituvan lentopolttoaineen hankintatukena. Asia on Suomelle erityisen tärkeä, ottaen huomioon Suomen syrjäinen sijainti EU:n laidalla ja sitä myöten pitkät EU:n sisäiset lennot, päästökaupasta aiheutuvat korkeat kustannukset, SAF:in edelleen korkea hinta ja kehittymätön ja keskittynyt polttoainemarkkina.

Selonteossa todetaan hallituksen vaikuttavan sen puolesta, että *EU-toimilla edistetään lentoliikenteen kestävien polttoaineiden saatavuutta ja käyttöä*. Komissio tulee vuoden 2026 aikana antamaan ehdotuksen päästökaupan uudistamisesta.

Finnair pitää tärkeänä, että valtioneuvoston laajuisesti pyritään yksituumaisesti ja aktiivisesti vaikuttamaan, että *lainsäädäntöä muutetaan SAF:in käytön ja raportoinnista saatavan hyödyn maksimoimiseksi, käyttäjäystävälliseksi ja markkinapohjaisen ja dynaamisen SAF-markkinan kehittymiseksi* unohtamatta selonteossakin mainittua *hallinnollisen taakan purkamista.*

Huomioiden selonteon kirjaukset päästövähennystoimia kiristymisestä on tärkeää, että valtioneuvoston toimii aktiivisesti mm. sen varmistamiseksi, *ettei päästökaupan soveltamisalaa laajenneta, SAF-tukimekanismia vahvistetaan ja mm. luodaan edellytykset SAF-markkinan joustavoittamiseksi polttoaineen ynpäristöhyötyjen ja fyysisen käytön erottamiseksi* (ns. Book & Claim). Tämä ei ainoastaan lisäisi joustavuutta ja kilpailua kehittyvään SAF-markkinaan vaan myös moninkertaista Suomessa jatkossa toivottavasti tuotetun eSAF:n vientipotentiaalin.

EU:n kestävän liikenteen investointiohjelma

Euroopan komissiossa on tunnistettu SAF:in tuotannon lisäämisen haasteet EU-tason jakelumandaateista huolimatta. Finnair pitää tärkeänä mandaateista kiinni pitämistä, mutta tunnistaa samalla kriittisen keskustelun mandaattien mielekkyydestä, jos selkeitä lentoliikenteen energiasiirtymän mahdollistavia toimia ei synny riittävästi.

Komissio on hyväksynyt kestävän liikenteen investointiohjelmaan (Sustainable Transport Investment Plan, STIP), jolla on tarkoitus luoda rahoitus- ja investointikannustimia erityisesti eSAF:n valmistuksen vauhdittamiseksi. STIP:in julkistamisen yhteydessä Suomi muodosti seitsemän muun jäsenmaan kanssa ns. edelläkävijöiden koalition (early movers coalition). Koalitio on sitoutunut yhteisiin eSAF ostosopimuksiin, pilottijaksoihin ja teknologioiden nopeaan skaalautumiseen ensimmäisten eSAF-investointien kustannus- ja markkinariskin vähentämiseksi. *Valtioneuvoston aktiivinen rooli koalitiossa ja kumppanuusmekanismissa vahvistaisi Suomen vaikutusvaltaa EU-päätöksenteossa ja nopeuttaisi eSAF:n kaupallistumista. Tämä aktiivinen rooli tulisi määritellä osaksi lentoliikenteen vähähiilistämisen tiekarttaa*.

3) Öljyn toimitus- ja huoltovarmuus

SAF:in huoltovarmuusvarastointia tullaan selonteon mukaan arvioimaan. Samoin arvioidaan pohjoismaisen yhteistyön mahdollisuuksia. Finnair pitää uudelleenarviointeja tervetulleina ottaen huomioon Suomen lainsäädännön eurooppalaisittain matala ulkomaillevarastoinnin mahdollisuus, vielä kehittymässä oleva SAF- markkina ja riskien hallinta.

SAF:in vielä alhaiset tuotantomäärät, heikko saatavuus ja lähtökohtaisesti fossiilista polttoainetta huomattavasti korkeampi hinta, yhdistettynä varastoinnista aiheutuviin kustannuksiin, *velvoitevarastoinnin ulottaminen SAF toimittajaan* mitä todennäköisimmin *hidastaa uusiutuvan polttoaineen valmistusta ja käytön yleistymistä* Suomessa, *uusien toimittajien halukkuutta toimittaa polttoainetta* Suomeen ja tekisi sen käytöstä mitä todennäköisimmin muuta Eurooppaa *kalliimpaa*.

Huoltovarmuuden näkökulmasta ei pitäisi olla merkitystä sillä, varastoidaanko fossiilista vai uusiutuvaa polttoainetta. Finnair pitääkin tärkeänä, että *SAF ja eSAF suljettaisiin edellä esitetyistä syistä ulos velvoitevarastoinnin piiristä ainakin siihen saakka, kunnes uusiutuvan polttoaineen saatavuus ja käyttö on huomattavalla tasolla verrattuna fossiiliseen polttoaineen käyttöön.*

Yleisesti ottaen todettakoon, että nykytasoinen velvoitevarastointi asettaa haasteita hajautetun ja monipuolisen polttoainehankinnan varmistamiseksi myös perinteisen lentokerosiinin osalta. Finnair esittääkin lisäksi *harkittavaksi, että Suomeen tulevat uudet polttoainetoimittajat vapautettaisiin* yleisestä velvoitevarastoinnista maahantuonnin *ensimmäisiksi vuosiksi*, ja velvoitevarastointia nostettaisiin täyteen velvoitetasoon esimerkiksi 3-5 vuodessa. Tämä voisi madaltaa uusien toimijoiden kynnystä tulla Suomen markkinoille ja samalla vahvistaa Suomelle elintärkeää huoltovarmuutta.

4) Selonteon toimeenpano

Finnair pitää tärkeänä, että selonteon toimeenpanon tukemiseksi laaditaan *yksityiskohtainen aikatauluihin sidottu tiekartta*, jossa tunnistetaan tarvittavat toimenpiteet, nimetään v*astuutahot* ja asetetaan *aikaikkuna* toimenpiteiden toteuttamiselle.

Lisätietoja: Anna Sotaniemi, yhteiskuntasuhdepäällikkö, anna.sotaniemi@finnair.com, 040-6610903.